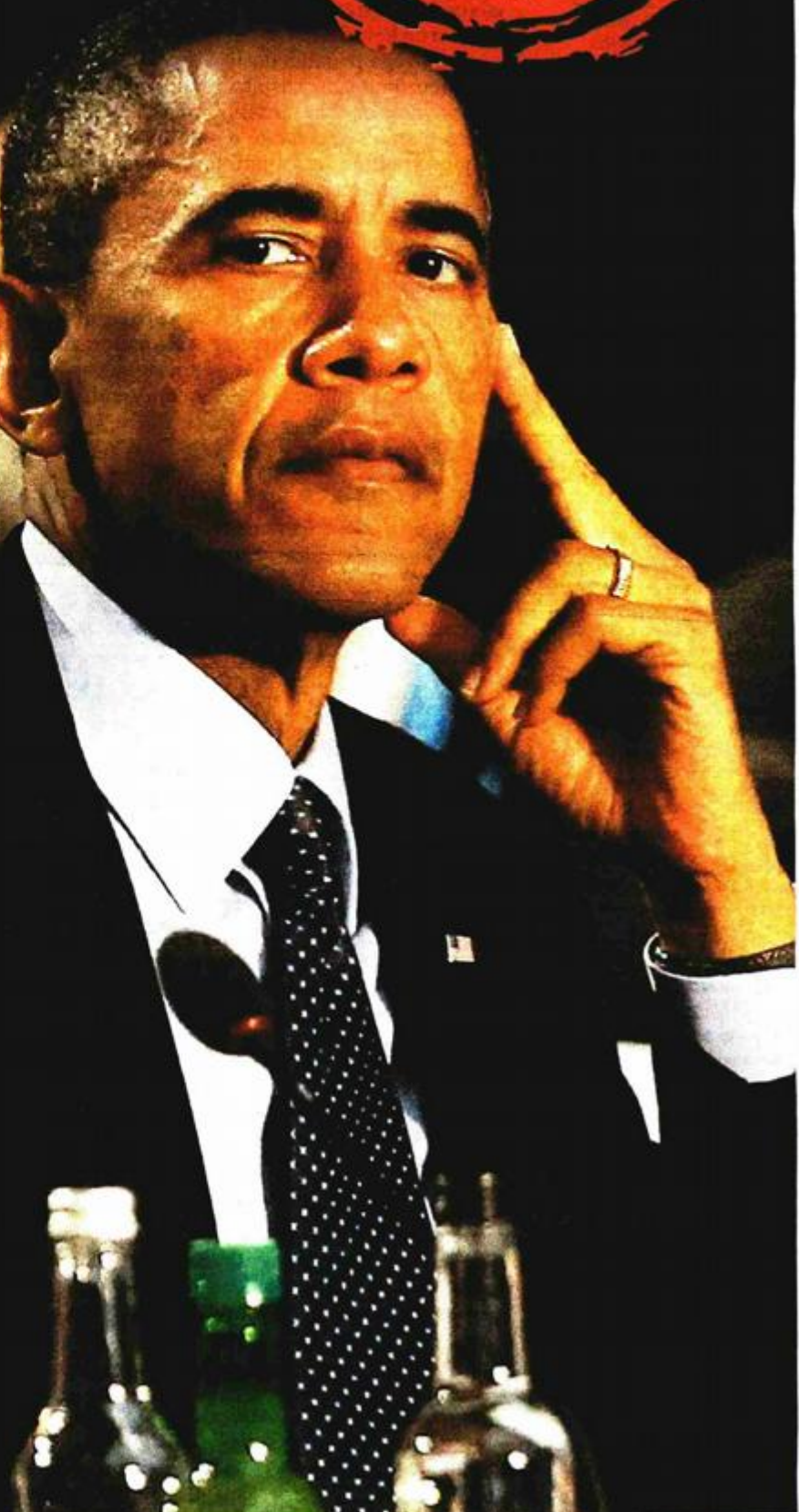

UKRAJINSKA KRIZA

**Reporteri
Magazina u
Bruxellesu i na
Baltiku usred najveće
krize u odnosima
Rusije i Zapada od
pada Berlinskog
zida**

Zapad bez odgovora na ruski izazov

**Sankcije nisu
dale rezultat, ali
Zapad se ne
može dogovoriti
što dalje**

Zapad bez odgovora na ruski izazov

Sankcije nisu dale rezultat, ali Zapad se ne može dogovoriti što dalje

Iz Bruxellesa Augustin Palokaj

Dok su se lideri NATO-a u Newportu dogovarali kako odgovoriti na rusku agresiju u Ukrajini, u Minsku se pregovaralo o primirju. Na istoku Ukrajine bjesni rat, a zapadni diplomati izražavaju sumnju u "Putinov mirovni plan od sedam točaka". Sumnja je logična: plan, naime, traži povlačenje ukrajinskih postrojbi s istoka zemlje, a ne kaže ni riječ o povlačenju ruskih snaga. Kriza u Ukrajini je postala

najveći izazov Zapada i definitivno uništila gotovo sve što je dosad učinjeno u izgradnji partnerstva između NATO-a i Rusije.

Rat na granicama EU

Europska unija i NATO, ono što se naziva Zapadom, trenutno su suočeni s najvećim izazovima od pada Berlinskog zida. Ponovno se vodi rat na granicama NATO-a i EU, u istočnom i južnom susjed-

stvu, međunarodni terorizam nije poražen, a jedinstvo Zapada u zaštiti zajedničkih načela ugroženo je različitim nacionalnim interesima država članica. U ovim okolnostima NATO je ušao u novu tranziciju i gradi novu obrambenu doktrinu u kojoj Rusiju više ne može vidjeti kao partnera, nego kao protivnika, onako kako je sam priznao i glavni tajnik Saveza Anders Fogh Rasmussen. Europska unija postupno

jača sankcije protiv Rusije. I buduća šefica vanjske politike EU Federica Mogherini, trenutno talijanska ministrica vanjskih poslova, priznaje da se Rusiju više ne može smatrati "strateškim partnerom" i poziva da reakcija Zapada ne bude samo na papiru.

Nova taktika

I Rusija, s druge strane, najavljuje da će u izgradnji svoje nove obrambene doktrine NA-

TO smatrati prijateljom. NATO i EU su, nakon dugih diplomatskih rasprava, postupke Rusije u Ukrajini i službeno nazvali "agresijom i invazijom". Nema više sumnje da se Europa vratila u vrijeme hladnog rata.

Dok ruske snage nastavljaju agresiju, a NATO tvrdi da za to ima neoborive dokaze, ruski predsjednik Vladimir Putin upozorava da se ne igraju

s Rusijom koja je "jedna od najvažnijih nuklearnih sila". U telefonskom razgovoru je predsjedniku Europske komisije Joseu Manuelu Barroso poručio da, kada bi htio, "može zauzeti Kijev za dva tjedna". Barroso upozorava da smo bližu "točke s koje više nema povratka", a litavska predsjednica Dalia Gribauskaitė ističe da je "Rusija u ratu s Europom". Šef Vanjskopolitičkog odbora Europskog parlamenta, Elmar Brok, blizak kancelarki Angeli Merkel, kaže kako je sada jasno da je san o Europi koja će u 21. stoljeću živjeti u miru bio tek zabluda. Luksemburški ministar vanjskih poslova Jean Asselborn smatra da je "diplomacija, zbog nastavka ruske agresije, dostigla svoj limit te se otvara pitanje može li se bilo što postići pregovorima s Putinom".

Čak i njemački Der Spiegel u velikom tekstu, posvećenom njemačkim naporima da osigura političko rješenje kako bi se izbjegla konfrontacija s Rusijom, upozorava da se rusko vodstvo poigrava s kancelarkom Angelom Merkel i ministrom vanjskih poslova Frank-Walterom Steinmeierom.

Angela Merkel je najaktivnija u naporima da uvjeri Putina da odustane od dosadašnje politike. Od izbijanja krize razgovarala je s njim telefonom navodno čak 35 puta. Uzalud. Der Spiegel piše da bi namjera Rusije mogla biti zauzimanje dijela istočne Ukrajine kako bi se osigurala kopnena veza s Krimom, već aneksiranim dijelom Ukrajine, a zatim i povezivanje s Prdnjestrovjem gdje Moskva podržava tamošnje separatiste.

Svima je jasno što se događa, ali NATO i EU nemaju puno opcija pomoći Ukrajini. Diplomati u NATO-u i EU priznaju kako ne vjeruju da će sankcije u kratkom roku imati učinka.

Amanda Paul, stručnjakinja za istočnu Europu u Centru za europsku politiku (EPC) u Bruxellesu, napominje da je Putin u prednosti pred Zapadom jer on zna što želi i zna točno što EU i NATO mogu učiniti. I što ne mogu.

Slanje oružja

Sankcije neće imati nikakav učinak u ovom trenutku. One mogu naštetiti ruskoj ekonomiji, ali za Putina su njegovi ciljevi znatno važniji od mogućeg učinka ekonomskih sankcija - objašnjava Amanda Paul.

Ona smatra da je jedina prava pomoć koju bi NATO i EU mogli pružiti Ukrajini slanje oružja i vojne pomoći, ali za to na Zapadu nema spremnosti.

I visoki diplomat jedne članice NATO-a kaže da su im tu ruke vezane jer Rusija šalje ne samo oružje, nego i ljude u Ukrajinu, a Ukrajinacima nitko ne pomaže.

Budući šef izaslanstva Europskog parlamenta za Ukrajinu, Andrej Plenković, koji će na hitno sazvanoj konstitui-

rajućoj sjednici ove delegacije formalno biti izabran u ponedjeljak u Bruxellesu, također smatra da je dosadašnja reakcija EU bila nedovoljna.

Putin očitito nije dovoljno ozbiljno shvatio postupno uvođenje sankcija s fazama 1, 2, 3 i tako dalje. On je istodobno, prema Miloševiću modelu, išao dalje u agresiji protiv Ukrajine, rušio međunarodni poredak, a Europa se u tome nije snašla - kaže Plenković.

Testiranje Unije

Također napominje da se u slučaju Ukrajine testiraju Europska unija i njezin kredibilitet. Ova kriza je otvorila mnoga pitanja, od kredibiliteta EU i dosadašnjih strateških odluka prema kojima je Rusija strateški partner do energetske neovisnosti i gospodarske osjetljivosti. Sada je u pitanju cijeli kredibilitet EU - ističe Plenković.

Naoružanje Ukrajine i da-

prekršila sve moguće ugovore i načela.

Zapadni diplomati, kako nam je rekao jedan od njih u Bruxellesu, osjećaju da se u odnosima s Rusijom vraća vojna logika iz doba hladnog rata, ali i po ovom pitanju se vide velike razlike u razmišljanjima unutar NATO-a i EU, čega je Rusija svjesna.

Veliki je pritisak baltičkih država i Poljske, uz potporu donekle i SAD-a i Kanade, da se oštrije odgovori na rusku agresiju u Ukrajini te da se šalje oštrija poruka za buduće postupke. No, druge istočnoeuropske države, poput Mađarske i Slovačke, ne samo da ne žele daljnju konfrontaciju s Rusijom, nego najavljuju da će blokirati i sankcije za koje smatraju da štete njihovu nacionalnom interesu. Hrvatska se tu našla bez nekog jasnog stava, osim potpore načelnom stavu EU i NATO-a kojim se osuđuje ruska agresija i aneksija.

'PUTIN JE U PREDNOSTI PRED ZAPADOM, JER ZA RAZLIKU OD NJIH ON TOČNO ZNA ŠTO ŽELI I ZNA TOČNO ŠTO NATO I EU MOGU UČINITI. A ŠTO NE.'

lje se smatra svojevrsnom "crvenom crtom" koju Zapad ne želi prijeći, iako između NATO-a i Ukrajine već postoje programi za pomoć u modernizaciji oružanih snaga. Ukrajina je već 20 godina partner NATO-a i sudjelovala je u brojnim vojnim misijama pod vodstvom Saveza. Kako vojni angažman u Ukrajini NATO i EU ne vide kao realnu opciju, nastavljaju se naponi za veće vojno angažiranje na granicama s Rusijom. Ono što se nedavno činilo nemogućim - odustajanje od Ugovora NATO-a s Rusijom iz 1997., prema kojemu NATO "neće stacionirati dodatne stalne značajne ratne postrojbe na područjima bivšeg Istočnog bloka" - sada je sasvim realno. NATO je odlučio u baltičkim državama i Poljskoj sagraditi infrastrukturu koja bi omogućila iskrcavanje snaga za hitne intervencije u slučaju ruske prijetnje. Ova mjera nema u sebi ugrađenu nikakvu privremenu i iz nje se jasno može iščitati prelazak na tzv. razinu 4 sankcija protiv Rusije i odustajanje od Ugovora jer je i Rusija agresijom na Ukrajinu

Zasad je Zapad na ukrajinsku krizu odgovorio i politički i ekonomski i vojno. Politički su već donekle izolirali Putina. Izbačen je iz grupe G8 i više ne sudjeluje na zajedničkim sastancima. Vojno, NATO pokazuje spremnost za zaštitu svojih članica iz istočne Europe, prije svega baltičkih zemalja i Poljske. Gospodarski, EU uvodi sankcije Rusiji, a financijski pomaže Ukrajini.

Međutim, kako kaže Amanda Paul iz EPC-ja, a to privatno priznaju i diplomati u EU i NATO-u, sve ove mjere nisu imale gotovo nikakav učinak na Putina. Naime, Putin zna da unutar EU nema jedinstva.

Nejedinstvo članica

Već imamo i probleme u nekim državama članicama - Slovačkoj, Grčkoj, Cipru - koje se protive čak i sankcijama. Putin sve to zna. S druge strane, i građani EU znaju da se sankcijama neće ništa postići u sprečavanju Putina u njegovu naumu - smatra Amanda Paul.

Analitičari, ali i diplomati

procjenjuju da će Putin sada, kako se približava zima, početi sve više koristiti energiju kao političko sredstvo i ucjenjivati Europu. Pogled na tablicu uvoza plina u EU i koliko su neke članice ovisne o Rusiji dovoljan je pokazatelj izazova s kojim se suočava EU.

Kada dođe zima, teško je Europljanima shvatiti da nemaju grijanje ili da ga moraju skuplje plaćati jer njihova država podupire Ukrajinu koja je žrtva ruske agresije - kaže jedan diplomat EU.

Od ukupnog uvoza energije, Slovačka uvozi iz Rusije čak 98 posto, Poljska 91, a Bugarska 90 posto. Njemačka, Hrvatska, Nizozemska, Belgija i neke druge države više od 30 posto svojih potreba podmiruju uvozom energenata iz Rusije.

Što je alternativa?

Ova kriza je promijenila način razmišljanja u EU. Ubrzano se radi na gradnji alternativnih pravaca opskrbe plinom i diversifikaciji mreže. Južni tok, novi plinovod za dovod tog energenta od Rusije preko Balkana do Europe, EU više ne smatra prioritetnim, iako su neke države članice u taj projekt ulagale velike nade. I države gledaju svoj nacionalni interes jer ne ovise sve u istoj mjeri o Rusiji. U Europskoj komisiji kažu da imaju planove, kao i veće rezerve, za prevladavanje eventualne krize ove zime ako dođe do prekida dovoda plina iz Rusije. Dugoročno se to može pretvoriti u negativan proces za Rusiju kojoj je EU najbolji platiša za njezin plin. Zato Rusija traži nova tržišta i gradi veliki plinovod prema Kini.

S druge strane, jačanje političkih veza Ukrajine s NATO-om i EU dugoročno će pomoći Kijevu, pogotovo u modernizaciji oružanih snaga i jačanju gospodarstva. Ali dok je Ukrajina samo partner, a ne punopravni član, NATO ne može učiniti više od poruka potpore i ponuda o nastavku "politike otvorenih vrata". Brzo pristupanje Savezu jednostavno nije izgledno.

Jednako su tako i u Europskoj uniji, bez obzira na iskazivanje jakih osjećaja prema patnjama Ukrajinaca, krajnje oprezni i ne daju neke nade da bi ova država mogla uskoro postati punopravna članica.

Ono što je summit NATO-a u Newportu uspio, jest dati jamstva svojim državama članicama da će ih NATO štiti u slučaju potrebe, ali takva jamstva NATO ne može dati ni Ukrajini, ni bilo kome drugome.

Zapadni diplomati priznaju da je vrijeme dobrih partnerskih odnosa s Rusijom prošlo. Nadaju se da će se izbjeći otvoreni sukob i zato ostavljaju otvorena vrata za Rusiju. Uvjet je, naravno, potpuni zaokret u ruskoj politici i odustajanje od daljnje eskalacije agresije u Ukrajini. No, iskustva iz proteklih mjeseci ne daju za to velike nade.

TINOVA PORAZA. U TOM BI SLUČAJU MOGAO
BITI ŽIV, A RUKA MU JE NA NUKLEARNOM OKIDAČU

